

Yəhuda

«Rosul Yəhuda yazojan məktup»

¹ Əysa Məsihning kuli, Yakupning inisi mənki Yəhudadin qakiriləjanlarəja, yəni Huda'Atimiz tərpidin səyülgən, Əysa Məsih tərpidin qoqdilip kəlgənlərgə salam.□

² Silərgə rəhimdillik, amanlıq-hatirjəmlik wə mehir-muhəbbət həssiləp ata kilinəjay!

Sahta təlim bərgüqilərdin həzi bolunqlar!

³ I səyümlüklirim, mən əsli silərgə ortaq bəhrimən boluwatқан nijatimiz toqrisida hət yezixқа zor ixtiyakim bolsimu, lekin hazır bunun ornioja silərnı mukəddəs bəndilərgə bir yolila amanət kilinəjan etikadni qolunqlardin

□ **1:1 «Əysa Məsihning kuli, Yakupning inisi mənki Yəhudadin qakiriləjanlarəja ... salam»** — «qakiriləjanlar» bolsa Huda tərpidin qakiriləjan. **«Əysa Məsih tərpidin qoqdilip kəlgənlərgə salam»** — yaki «(Huda tərpidin) Əysa Məsih üçün qoqdilip kəlgənlərgə salam» — tekist xu məninimu öz iqiğə alidu.

bərməslikkə jiddiy kürəx kilişkə jekiləp uxbu hətni yazmisam bolmidi.□

⁴ Qünki məlum kixilər — ihlassiz adəmlər, heli burunla munu sorakka tartilixka pütülgənlər aranglaroşa sukunup kiriwaləjan. Ular Hudaning mehİR-xəpkİtini buzukluk kilişkəning bahānisioşa aylanduruwaləjan, birdinbir İgimiz wə Rəbbimiz Əysa Məsihdin tanəjan adəmlərdir. □ ■

⁵ Xuning üqün mən silərgə xuni esinglaroşa kaytidin selixni halaymənki (gərgə silər burun həmmə ixlardin həwərləndürülgən bol-sanglarmu), burun Rəb *Əzi üqün* bir həlkni Misirdin kutkuzəjan bolsimu, ularning iqidiki

□ **1:3 «...lekin hazır buning orniəşa silərnİ mukəddəs bəndilərgə bir yolila amanət kilinəjan etikadni qolunglardin bərməslikkə jiddiy kürəx kilişkə jekiləp uxbu hətni yazmisam bolmidi»** — «mukəddəs bəndilərgə bir yolila amanət kilinəjan etikad» degən ibarə muxu yərdə bizgə İnjil arkilik Huda, Məsih, Mukəddəs Roh, nijat, Hudaning səz-kalami (Təwrat, Zəbur, İnjil), bu dunya, u dunya, insaniyət, pərixtilər wə jin-xəytan katarliklar toqruluk nazil kilip tapxurulojan, xundakla ixinixkə zərür boləjan wəhiy-həqikətlərnİ kərsitidu. □

1:4 «Qünki məlum kixilər — ihlassiz adəmlər, heli burunla muxu sorakka tartilixka pütülgənlər aranglaroşa sukunup kiriwaləjan» — «heli burunla ... sorakka tartilixka pütülgən»: — bəlkim mukəddəs yazmilarda pütülgən bolsa kerək. «Munu sorak» — Yəhuda təwəndə 5-15-ayətlərdə bayan kilidəjan jaza-soraklar bolsa kerək. **«ular Hudaning mehİR-xəpkİtini buzukluk kilişkəning bahānisioşa aylanduruwaləjan, birdinbir İgimiz wə Rəbbimiz Əysa Məsihdin tanəjan adəmlərdir»** — «Hudaning mehİR-xəpkİtini buzukluk kilişkəning bahānisioşa aylanduruwaləjan...»: — demək, «buzukqilik kiliwərsəkmu Hudaning mehİR-xəpkİti bilən kəqürülimiz» degəndək. ■ **1:4** 1Pet. 2:8; 2Pet. 2:1, 3.

Əzigə ixənmigənlərnı keyin həlak kıldı. □ ■

⁶ *Wə silər xunımu bilisilərki*, əslidiki ornıda turmay, öz makanını taxlap kətkən pərixtilərnı Rəb uluq *qiyamət* künınıng sorıkiqıqə mənngü kixənləp mudhix qarangoqulukta solap saklımaqta. ■

⁷ Sodom wə Gomorra wə ularnıng ətrapıdiki xəhərlərdikilərmu xu ohxax yolda, yəni xu *pərixtilərgə* ohxax uqıqə qıkkən buzukqılıkka wə qəyriy xəhwətlərgə berilip kətkən, *keyinki dəwrlər* ularnıng aqıwıtidin ibrət alsun üqün mənngülük ot jazasioqə ərək qilinip keydürülgən. □ ■

□ **1:5 «burun Rəb Əzi üqün bir həlkni Misirdin qutkuzoqan bolsımu, ularnıng iqıdiki Əzigə ixənmigənlərnı keyin həlak kıldı»** — «keyin» grek tilida «ikkinqi qetim» deyilidu. «Rəb Əzi üqün bir həlkni Misirdin qutkuzoqan bolsımu» bəzi kona kəqürmilərdə «Əysa Əz həlkini Misirdin qutkuzoqan bolsımu» deyilidu. ■ **1:5** Qəl. 14:29; 26:64, 65; Zəb. 106:24-27; 1Kor. 10:5; İbr. 3:17. ■ **1:6** Yar.6:1-4; 2Pet. 2:4. □ **1:7 «Sodom wə Gomorra wə ularnıng ətrapıdiki xəhərlərdikilərmu xu ohxax yolda, yəni xu pərixtilərgə ohxax uqıqə qıkkən buzukqılıkka wə qəyriy xəhwətlərgə berilip kətkən, keyinki dəwrlər ularnıng aqıwıtidin ibrət alsun üqün mənngülük ot jazasioqə ərək qilinip keydürülgən»** — «qəyriy xəhwətlər» degən ibarə grek tilida «qəyriy ətlər» bilən ipadilinidu. Hudaqə boysunmioqan pərixtilər «qəyriy ətlər»gə (demək, qız-ayallarqə) iq pəx tartqanıdi; Sodom wə Gomorradikilər «qəyriy ətlər»gə iq pəx tartqan (bu qetim ərlər qız-ayallarqə əməs, bəlki ərlər baxqa ərlər bilən «qəyriy» jinsiy munasiwət etküzməkqi). «Sodom wə Gomorra xəhərliri»ning aqıwıti toqrisida «Yar.» 18-19-babni kərüng. Biz «qoxumqə səz»imızdə muxu wəqə üstidə yənə azraq tohtilimiz. ■ **1:7** Yar. 19:24; Qan. 29:22; Yəx. 13:19; Yər. 50:40; Əz. 16:49; Hox. 11:8; Am. 4:11; Luqa 17:29; 2Pet. 2:6.

⁸ Lekin muxu «qūx kərgüqilər» xu ohxax yol bilən adəmlərnin tənlininimu buloqimakta, ular hokuk igilirigə səl qarəoquqilardin bolup, *ərxniki* uluqlarəqimu həkərət kəlixmaktə. □

⁹ Lekin hətta bax pərixətə Mikailmu Musaning jəsiti toqrisida İblis bilən muzakirə kəlip talax-tartix kəloqanda, uni həkərətlik səzlər bilən əyibləxkə petinalmiqan, pəkət «Sanga Pərwərdigarning Əzi tənbiħ bərsun» dəpla kəyoqan. ■

¹⁰ Lekin bu kixilər əzliri qūxənməydiqan ixlar üstidə kupurluk kəlidu. Bəraq ular hətta əkəlsiz həywanlardək əz təbiitining inkaslıri boyiqə qūxənginiqə yaxap, xu arqəlik əzlinini həlak

□ **1:8 «lekin muxu «qūx kərgüqilər» xu ohxax yol bilən adəmlərnin tənlininimu buloqimakta, ular hokuk igilirigə səl qarəoquqilardin bolup, (ərxniki) uluqlarəqimu həkərət kəlixmaktə»** — «qūx kərgüqilər» bəlkim «bexarətlik birnəqqə qūxni kərdüm» degəndək səzlər bilən adəmlərnə aldaydu. **«hokuk igiliri»** — xūbhəsizki, muxu yərdə padixahlar, waliylar wə həkümətning türlük əməldarlıridin baxqa, Huda bekitkən ata-anilik hokukni əz iqiğə alidu. **«ərxniki uluqlar»** — əyni tekisttə «ərx» degən səz yok. Lekin 11-ayətə qarəoqanda qoqum ərxniki (yaman) küqlər, yəni jin-xəytanlarni kərsətsə kerək. «Jin-xəytanlar» əslidə pərixtilər, yəni «ərxniki uluqlar»din idi («Wəh.» 12:4ni kərüng). ■ **1:9** Dan. 10:13; 12:1; Zək. 3:2; 2Pet. 2:11; Wəh. 12:7.

kilidu. □ ■

¹¹ Bularning həlioğa way! Qünki ular Qabilning yoli bilən mangdi, mal-mülükni dəp Balaamning azoğan yolioğa özini atti wə ular Korahning asiylik kילוiniոa *ohxax* ahir həlak bolidu. □ ■

¹² Ular mehır-muhəbbətni təbrikləx ziyapətliringlaroğa həq tartinmay silər bilən billə dahil bolidioğan, əzlininila bəkidioğan hətərlik hada taxlardur. Ular xamallardin həydilip kəlgən yamoqursiz bulut, yiltizidin qomurup taxlanoğan, kəq küzdiki mewisiz

□ **1:10** «Lekin bu kixilər əzliri qüxənməydiyən ixlar üstidə kupurluq kilidu. Birak ular hətta əkilsiz həywanlardək öz təbiitining inkasliri boyiqə qüxənginiqə yaxap, xu arkilik əzlini həlak kilidu» — «öz təbiitining inkasliri boyiqə qüxənginiqə yaxap» degən ibarə bəlkim həywanlarning jüplixikə boləən ixtihəsini kəzdə tutqan, xundakla muxu kixilərnin xəhwəniy həwəslirini, buzukluqlirini kərsətkən boluxi mumkin. ■ **1:10** 2Pet. 2:12. □ **1:11** «Bularning həlioğa way! Qünki ular Qabilning yoli bilən mangdi, mal-mülükni dəp Balaamning azoğan yolioğa özini atti wə ular Korahning asiylik kילוiniոa (*ohxax*) ahir həlak bolidu» — «Qabilning yoli» — Qabil öz inisioğa həsət kilip uni əltürgən, əlwəttə («Yar.» 4-bab). «Balaamning azoğan yoli» — «Qəl.» 22-24-babni, «2Pet.» 2:15ni wə izahətnimu kəring. «ular Korahning asiylik kילוiniոidikigə *ohxax* ahir həlak bolidu» — Korah bolsa Musa pəyoqəmbərgə, xundakla Hudaning Əzigə isyan kətürdi. Yər əzi eqilip Korah wə xeriklirining ailisidikilirini yutuwaldu wə xuning bilən təng asmandin ot qüxüp Korah wə uningə əgəxkənlərnə kəydürüp əltürdi («Qəl.» 16-bab). Korahdikilərdin 1500 yildin keyin yaxioğan muxu sahta təlim bərgüqilər Hudaning qəzipi ayan kilinöən küni ularoğa *ohxax* jəzmən əxəddiy wə kərkunqluk həlda yokitilidu. ■ **1:11** Yar. 4:8; Qəl. 16:1; 22:7,21; 2Pet. 2:15; 1Yuha. 3:12.

dərəhlər, ikki qetim ölgənlər!. □ ■

¹³ Ular dengizning dawaloquwatkan, buzoqunluk dolqunliri, ular öz xərməndiqilikini qusmaqta; ular ezip kətkən yultuzlar bolup, ularoqa mənggülik kəpkarangotulukning zulmiti

□ **1:12** «Ular mehİR-muħəbbətni təbrikləx ziyapətliringlaroqa heq tartinmay silər bilən billə dahil bolidioqan, əzlininila baqidioqan hətərlik hada taxlardur. Ular xamallardin həydilip kəlgən yamoqursiz bulut, yiltizidin qomurup taxlanoqan, kəq küzdiki mewisiz dərəhlər, ikki qetim ölgənlər!» — «mehİR-muħəbbətni təbrikləx ziyapətliringlar» degənlik Hudaning mehİR-muħəbbətini təbrikləx, əlwəttə. Xübhisizki, birinqi wə ikkinqi əsirlərdə jamaətlər pat-pat məlum bir huxallıqtin oqerip-namratlarni təklip qilip ziyapət ötküzətti; unda q ziyapətlər «mehİR-muħəbbət ziyapiti» yaki «muħəbbətni təbrikləx ziyapiti» dəp atilatti. Xu ziyapətlər bəlkim daim «nan oxtux», (yaki «Rəbning dastihani», «Rəbning kəqlik tamiki»)ni öz iqigə alatti. **«əzlininila baqidioqan hətərlik hada taxlardur»** — «əzlininila baqidioqan» bu kinayilik gəp. Muxu kixilər «Huda bizni jamaəttikilərnə baqquqi qilip bekitkən» dəytti. Lekin ular pəkət əzlininila baqatti. «hətərlik hada taxlardur» — baxqa hil təjimisə «daqlarəqa ohxaydu» — Muxu kixilər əzlininə bəlkim «jamaətning tüwrüki» dəp kərsətkini bilən, əməliyəttə dengizdiki «hətərlik hada taxlarəqa ohxaydu». Dengizqilar dengiz astidiki hada taxlarnə bayqiyalmay, kemini üstidin həydisə pütünləy wəyran bolup tügixidu, əlwəttə. «Hətərlik hada taxlar» degən bu səzning aħangi «daql»kimu nahəyiti yeqin boləqaq, bəlkim xu məninimu kərsitixi mumkin. «2Pet.» 2:13ni kərüng. **«yamoqursiz bulut»** — grek tilidə «susiz bulut». **«ikki qetim ölgənlər!»** — bu sahta təlim bərgüqilər əzlininə gunahlıridə rohıy jəhəttə «ölgən» («kəbihlikliringlar həm gunahlıringlarda ölgən» («Əf.» 2:1)) bolupla qalmay, baxqılarnimu ölüm yolioqa aldap kərgüzgənlikə üqünmu rohıy jəhəttə «ikki qetim ölgən»dur. Ular xu səwəbtin Huda tərpidin ikki həssə jazalinidu («Yaq.» 3:1, «Mat.» 23:13-15ni kərüng). ■ **1:12** 2Pet. 2:13,17.

hazirlap qoyuloqandur. □ ■

¹⁴ Adəm'atining yettinçi əvladi bolqan Hənoh bu kixilər toqrisida mundaq bexarət bərgən: —

«Mana, Rəb tümənminglioqan muqəddəsliri bilən kelidu, □ ■

¹⁵ U pütkül insanlarni soraq qilip, barliq ihlassizlarning ihlassizlarqə yürgüzgən barliq ihlassizliqlirioqə اساسən, xundakla ihlassiz guhnəkarlarning Əzini həkərətligən barliq əsəbiy

□ **1:13** «Ular dengizning dawaloquwatqan, buzoqluq dolqunliri, ular öz xərməndiqilikini qusmaqta» — «Yəx.» 57:20ni kərüng. «... ular ezip kətkən yultuzlar bolup, ularoqə mənnggülük qapqarangoqulūqning zulmiti hazirlap qoyuloqandur» — «ular... ezip kətkən yultuzlar» degənlər pəkət «hətərlik hada taxlar»la əməs, bəlki dengizda yürgüqilərgə hata yönülūxni kərsitip tenitidioqan «ezip kətkən yultuzlar»dək bolidu. ■ **1:13** Yəx. 57:20. □ **1:14** «**Mana, Rəb tümənminglioqan muqəddəsliri bilən kelidu,...**» — «(Rəbning) muqəddəsliri» muxu yərdə Rəb Əysaning kaytip kelixidə Əzigə həmrəh qiloqan pərixtiliri həm muqəddəs bəndilirini kərsitixi mumkin («Qan.» 33:2, «Zəb.» 50:3-6, «Dan.» 7:9-14, 25-26, «Mat.» 16:27, 24:30-31, 25:13, «1Kor.» 6:2, «1Tes.» 3:3, «2Tes.» 1:7-10, «Wəh.» 1:7ni kərüng). ■ **1:14** Yar. 5:18; Dan. 7:10; Ros. 1:11; 1Tes. 1:10; 2Tes. 1:10; Wəh. 1:7.

sözlirogə asasen ularni əyibkə buyruydu». □ ■

¹⁶ Bu kixilər həman oqotuldap, aqrinip yürüdü, öz həwəslirining kəynigə kirüdü; aqzida yooqanqilik kılıdu, öz mənəpəitini közləp baxqılaroqa huxamətqilik kılıdu. □ ■

Agahlandurux wə tapilax

¹⁷ Lekin, i səyümlüklirim, Rəbbimiz Əysa Məsihning rosullirining aldin eytkən sözlirini esinglarda tutunglarki,

¹⁸ ular silərgə: «Ahir zamanda, özining ihlassiz həwəslirining kəynigə kirip, mazak kılouquılar

□ **1:15 «U pütkül insanlarni sorak kılıp, barlik ihlassizlarn-ing ihlassizlarqə yürögüzgən barlik ihlassizliqlirioqa asasen, xundakla ihlassiz gunahkarlarning özini haqarətligən barlik əsəbiy sözlirigə asasen ularni əyibkə buyruydu»**

— «ihlassizlarqə yürögüzgən ihlassizliqliri» degən ibarə «uqioqa qıkkən ihlassizliqliri» degəndək gunahlırini təkitleydu. **«ularni əyibkə buyruydu»** — degən söz, xübhisizki, hər bir gunahkarning Huda aldida özining gunahliri üstidin qıkiriloqan həkümgə toluk qoxilidioqanlığını kərsitidu. Təwrat öz iqigə almiqan «Hənoh» degən yənə kona bir kitab bar. Birək Yəhuda nəkil kəltürgən muxu söz bu kitabtin biwasitə elinoqan əməs. Bu söz bəlkim «Hənoh» degən kitabning qədimiy mənəbəsi bolqan, həlkning aqzaki bayanlıridin elinoqan bolsa kerək. ■ **1:15** Mat. 12:36. □ **1:16 «Bu kixilər həman oqotuldap, aqrinip yürüdü, öz həwəslirining kəynigə kirüdü; aqzida yooqanqilik kılıdu, öz mənəpəitini közləp baxqılaroqa huxamətqilik kılıdu»** — «bu kixilər ... oqotuldap, aqrinip yürüdü»: ular öz-özigə həm baxqılaroqa qaxxap aqrinip yürüdü. «aqrinip yürüdü» degənning baxqa birhıl təjimişi: — «baxqılarni əyibləydu» yaki «qusur izdəp yürüdü». ■ **1:16** 2Pet. 2:18.

məydanə qikidu» degənidi. □ ■

¹⁹ Muxundak kixilər bəlgünqilik pəyda kildioqan, öz təbiitigə əgəxkən, Rohqa igə bolmioqan adəmlərdur. □

²⁰ Lekin silər, i səyümlüklirim, əng mukəddəs boləqan etikadinglarni ul kiliq, özünlarni qurup qiqinglar, Mukəddəs Rohta dua kiliq, □

²¹ adəmni mənggülük həyatka elip baridioqan Rəbbimiz Əysa Məsihning rəhimdillikini təlmürüp kütüp, özünlarni Hudaning mehir-

□ **1:18 «ular silərgə: «Ahir zamanda, özining ihlassiz həwəslirining kəynigə kirip, mazak kılıquqilar məydanə qikidu» degənidi»** — rosul Yəhuda muxu yərdə ularning nemini mazak kildioqanlikini eytmaydu. Lekin bir misal «2Pet.» 3:3də tepilidu. ■ **1:18** Ros. 20:29; 1Tim. 4:1; 2Tim. 3:1; 4:3; 2Pet. 2:1; 3:3. □ **1:19 «Muxundak kixilər bəlgünqilik pəyda kildioqan, öz təbiitigə əgəxkən, Rohqa igə bolmioqan adəmlərdur»** — «öz təbiitigə əgəxkən (adəmlər)» grek tilida «janlik (adəmlər)» degən söz bilən ipadilididu. Okurmənlərnin esidə boluxi kerəkki, Mukəddəs Kitab boyiqə adəm üç kismidin — roh, jan, təndin tərkib tapidu. Hudaning əsli məxsiti adəmning rohi arkilik uning bilən alakilixip yolyoruk kərsitix idi. Adəm'atimizning gunahı bilən adəmlər öz rohi tərripidin əməs, bəlkı jan wə tən, yəni «ət» tərripidin baxkurulup, özining (gunahlik) təbiitigə əgəxkili turdi. «Rimliklarə»diki «kirix səz»imizni kəring. **«Rohqa igə bolmioqan adəmlərdur»** — «Roh» Hudaning Mukəddəs Rohi, əlwəttə. □ **1:20 «Lekin silər, i səyümlüklirim, əng mukəddəs boləqan etikadinglarni ul kiliq, özünlarni qurup qiqinglar, Mukəddəs Rohta dua kiliq,..»** — «özünlarni... qurup qiqinglar» degən ibarə muxu yərdə grek tilidiki «(etikadta) əsüp yetildürümlər» degən mənidə. «Rimliklarə» wə «Əfəsluklarə»diki «etikadni qurux» toqruluk «kirix səz»imizni wə izahatlarni kəring. **«Mukəddəs Rohta dua kiliq, ...»** — demək, «Mukəddəs Rohqa tayinip dua kiliq,...».

muhəbbiti iqidə tutunglar.

22 Ikkilinip qaloqanlaroqa rəhim qilinglar; □

23 bəzilərnı ot iqidin yuluwelip kutulduruwelinglar; bəzilərgə hətta ətliridin nıjasət qüxüp buloqanoqan kiyim-keqikigimu nəprətləngən həlda qorkunq iqidə rəhim qilinglar. □

Mədhiyə duasi

24-25 Əmma silərnı yolda teyilip ketixtin saqlap, eqilip-yeyilip Əzining xərəplik huzurida

□ **1:22 «Ikkilinip qaloqanlaroqa rəhim qilinglar»** — «ikkilinip qaloqanlar» bolsa etiqadta ikkiləngənlər. Baxqa birhil təjımisı: «Bəzilərgə rəhim qilinglar, (adəmlər bilən adəmlərnı) pərk etinglar; bəzilərnı... bəzilərnı... ». □ **1:23 «bəzilərnı ot iqidin yuluwelip kutulduruwelinglar; bəzilərgə hətta ətliridin nıjasət qüxüp buloqanoqan kiyim-keqikigimu nəprətləngən həlda qorkunq iqidə rəhim qilinglar»** — demək, bu ikki ayət (22-23)tə üç hil adəmlər bar. Birinqi hili etiqadqa nisbətən gumanda turidu; ikkinqi hili bolsa gunahqa xunqə qöküp kətkənki, ular dozahnıng girdawida turoqanlar yaki «dozah otioqa qüxəy» dəp qaloqanlar; üçinqi hili bolsa, adəmni asanla ıplaslıkqa sərəydiqan eqir gunahlaroqa patqanlar. Xunga ularnı kutquzmaqqi boluqan intayın hoxyar boluxi kerək — bolmisa əzliri buloqinip yaki azdurulup ketixi mumkin («hətta ətliridin nıjis (grek tilida, «daoq») qüxüp buloqanoqan kiyim-keqikigə nəprətləngən həlda» degən gəp kəqmə mənıdə, əlwəttə. «Bu kixilərnıng pasıqlıqi əzünggə təsir yətküzmisun üçün hoxyar bol» degəndək). Bu ikki ayətnıng baxqa bəzi təjımiliri bar. Bu təjımilərdə «kutquzuxqa tirixix kerək» boluqan **ikki hil** adəmlər kəzdə tutulidu: — «Ikkilinip qaloqanlaroqa rəhim qilinglar; birək bəzilərnı ot iqidin yulup kutulduruwelinglar; lekin ularnı kutquzoqanda qorkunqta bolunglar, hətta ətlərdin nıjis qüxüp buloqanoqan kiyim-keqikigə nəprətlıninglar» degəndək.

əyibsiz turşuzuxka Qadir Boloquqıqə, yəni
Kutkuzoquqimiz birdinbir Hudaqə Rəbbimiz
Əysə Məsih arkilik xan-xərəp, həywət-uluqluk,
qudrət wə hokuk əzəldin burun, həzirmu ta
barlik zamanlarıqə boləqay! Amin!■

■ 1:24-25 Rim. 16:27; 1Tim. 1:17.

**Muq ddes Kalam (y ngi yezik)
The Holy Bible in the Uyghur language, written in
Pinyin script**

Copyright   2010 Mukeddes Kalam - Uyghur Bible Translation Committee

Language: Uyghur tili (Uyghur)

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2021-09-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 31 Aug 2023

b6bd0959-14d2-5233-b340-6f210a8f13c5